

[Collet]

druknet i åbningsdebatten. Det er dog rimeligt, når selv et lovforslag om placering af badebroer eller om haglskade underkastes en dybtgående førstebehandling her i folketings-salen, at også rigets vigtigste lov, finansloven, får en selvstændig førstebehandling.

Vi glæder os over, at regeringen nu for femte år i træk har lagt låg på de offentlige udgifter og vil holde disse uændrede. I europæisk sammenhæng er dette en enestående præstation, og der er ingen tvivl om, at en stærkt medvirkende årsag hertil er regeringens budgetreform. Budgetreformen sikrer jo, at ministerienes udgifter ikke løber løbsk. Ligesom i det private erhvervsliv har hver minister en økonomisk ramme, som han skal holde sig inden for. Overskrider han på ét område, ja, så må han selv finde besparelserne på andre. Reformen har medført en stærk udgiftsdisciplin, og det er som sagt enestående, at det har været muligt at holde de offentlige udgifter i ro. Men det er også stærkt nødvendigt, for det danske betalingsbalanceproblem skyldes udelukkende, at de offentlige udgifter en overgang er løbet grasset.

Den private sektor har derimod været for lille. Den offentlige sektor har beslagnet mange penge og mange gode hjerner. Derfor har den private sektor været for lille til at gøre, hvad man forlangte af den, nemlig fjerne betalingsbalanceunderskuddet.

Men dette rådes der bod på i disse år. I 1982 beslagnede den private sektor kun 38 pct. af bruttonationalproduktet. Det var den mindste private sektor, vi havde i Europa. Men i 1987 vil den private sektors andel af nationalproduktet være steget til 44 pct., mens den offentlige sektors andel er faldet tilsvarende. Denne udvikling er ganske enkelt sket ved at holde de offentlige udgifter i ro, mens man igennem indkomspolitik, valutakurspolitik og meget andet har skabt vækst i betalingsbalancesektoren. I næsten alle andre lande i Europa falder den private sektors andel af økonomien, mens den altså stiger herhjemme. Det er glædeligt og nyttigt, og denne omstilling må ubetinget fortsætte, for en større privat sektor er en ubetinget forudsætning for, at vi kan få overskud på betalingsbalancen, få tilbagebetalt den udenlandske og indenlandske gæld og få nedsat det høje skattetryk herhjemme.

Der er én værdifuld nyskabelse i udformningen af finanslovsforslaget. Når man i fi-

finanslovsforslaget tidligere skulle forudsige, hvad omkostningerne på et område blev det følgende år, så medregnede man tidligere ikke den stigning, der ville komme i priser og lønninger, selv om man vidste, at den ville komme. Løn- og prisstigningerne fik man senere automatisk tillægsbevilget. I ministerierne var der ikke da nødvendigvis altid motivation til at holde løn- og prisstigningerne under kontrol, men dette ændres fra i år. Ligesom i erhvervslivet skal ministerierne nu i deres budgetter forudsige pris- og lønstigningerne det næste år og medtage disse på finansloven. Det bliver så ministeriets ansvar, hvis det budgetterer forkert, ligesom det er direktionens ansvar i en erhvervsvirksomhed. Fremover må pris- og lønstigninger forudses og kan ikke automatisk efterbevilges.

Men finansloven er ikke det eneste styringsinstrument, vi har for de offentlige udgifter. Amterne og primærkommunerne afholder en meget betydelig del af de offentlige udgifter; også disse udgifter må holdes under kontrol. Det nytter jo ikke, at staten holder sine udgifter i ro, hvis kommunernes løber løbsk; så løber også betalingsbalancen løbsk. Derfor forlanger staten det samme af kommunerne, som den forlanger af sig selv, nemlig at de skal holde deres udgifter i ro. De mange klager, vi i disse tider hører fra visse kommuners side, skyldes ikke, at staten forlanger, at kommunerne skal skære ned, men tværtimod, at staten ikke vil tillade, at kommunerne øger deres udgiftsniveau.

Det har været fremhævet, at hovedårsagerne til det øgede skattetryk i kommunerne er driftsafgiften, som skønnes til 2 mia. kr. Men på baggrund af kommunernes udgifts-, indtægts- og likviditetsforhold i 1987 er det dog helt klart, at kommunerne ville kunne finansiere såvel den aftalte udgiftsramme som driftsafgiften i 1987 med stort set uændret skattetryk i forhold til 1986.

De kommunale skatteforhøjelser for 1987 må derfor søges i den budgetterede overskrivelse på ca. 4 mia. kr. af den aftalte udgiftsramme i 1987.

Selv om de offentlige udgifter som nævnt er holdt i ro, forhindrer dette ikke, at der kan satses i ganske betydelig grad på nye områder. Det kan ske dels ved omprioriteringer og dels ved, at der hist og her bliver luft i budgettet på grund af ændringer i befolkningens alderssammensætning, på grund af